

NENÁVIST DŮSTOJNOST NENAHRADÍ

Tragická událost, k níž došlo 12. června v Brně, a její dozvuky vedou k mnoha zamyšlením. Co se stalo? Velmi stručně: Mladý Rom Nikolas měl být hlučný v tramvaji, to se údajně nemělo líbit sedmatřicetiletému muži původem z Ukrajiny. Došlo k incidentu, po němž Nikolas umírá.

Obecně uvádění původu kohokoli, ať už je to oběť, viník či kolemjdoucí svědek, je zavádějící a diskriminační, už vzhledem k tomu, že když jde o příslušníka či příslušnici majority (ať už ji definujeme jakkoli), původ se nikdy neuvádí. To pak vede ať záměrně či nikoli k **falešnému dojmu, že problémy leží mimo majoritu.**

Poté, co se zpráva o Nikolasově smrti rozšířila i s informací o původu obou aktérů konfliktu, byla nastartována další tragédie, tentokrát kolektivní a svým způsobem morální. Část (nejen) brněnských Romů a Romek zareagovala nenávistnými útoky (zpravidla slovními) na Ukrajince žijící v Česku.

Tato reakce mimo jiné naplno odhalila, jak je nemalá část romské menšiny ovlivněna konspiračními teoriemi, hoaxy a zkratkovitými falešnými tvrzeními. Není ani divu. Vliv takových „zpráv“ a „informací“ je dobře viditelný právě u nejchudších vrstev populace, protože ty nemívají nejmenší důvod věřit oficiálním tvrzením vládnoucích politiků. **A k nejchudším Romové a Romky zejména díky strukturální segregaci z valné části náleží.** Nenechme se ale mýlit, podobným nesmyslům dokážou podlehnout i vysokoškolsky vzdělaní lidé.

Konspirace, označíme-li tak souhrnně celou škálu tzv. fake news, mají podobný efekt jako náboženství – poskytují vysvětlení na všechno, stačí jen věřit a ostatní přijde samo. Mají ale oproti náboženství i jiné „přednosti“ – jsou fluidní (tekuté), to znamená, že se dokážou proměňovat, nabývat dokonce i zcela protirečících si podob, z jednoho tématu přejít na jiné. Stejně jako dokáže ulehčit od hříchu zpověď, **dokáže konspirace ulehčit od vlastní odpovědnosti.** Právě kvůli tomuto efektu jsou konspirace tak vyhledávané – ukazují na údajné „viníky“. Což je jakousi **falešnou nadějí v časech kapitalistické bezohlednosti**, kdy je nám vládnoucí ideologií vnucováno, že za své úspěchy a neúspěchy si můžeme jen my sami. Proto je snazší uvěřit, že za to může někdo druhý, jakkoli může být konkrétní konstrukt i na první pohled nesmyslný. A kapitalistickému systému to vyhovuje – nová víra v konspirace totiž zachovává a rozvíjí kapitalis-

tický ideál bezohlednosti a absence solidarity mezi pracujícími a navíc odklání pozornost od skutečných příčin společenských problémů. Tyto příčiny jsou ve skutečnosti dány **sociální nerovností, kdy si na jedné straně malá hrstka těch nejbohatších přivlastňuje většinu společenského bohatství** a zbytek populace se potýká s věcmi, jako jsou nedostupné vlastní bydlení, drahé nájmy, dluhové pasti, zdražující se potraviny, nedostupnost různých služeb, nízké mzdy...

Konspirace jsou zároveň obchodním artiklem tzv. obchodníků s nenávistí – politických šíbrů, zpravidla z pravého konce politického spektra. Opět se ale nenechme mýlit – takto politicky obchodovat dokážou všechny politické partaje, které se derou k moci nebo se u ní chtějí udržet. Takoví politici umí ohýbat skutečnost, že kapitalismus připravuje lidi o důstojnost. Místo toho jim nabízejí její náhražky, které se projevují v různých podobách rasismu, nacionalismu, homofobie... **Hrdost má v jejich podání nahradit nenávist.** Ta se může obracet různými směry, nejčastěji je to ale směrem k těm, kteří jsou marginalizováni a nedokážou se sami dostatečně bránit. Jednou jde o Romy, pak zas o imigranty, muslimy, tzv. nepřizpůsobivé, pobírače různých dávek, lidi bez domova, LGBT+, ale třeba i o neziskovky, vakcinology, feministky... Nejnověji jsou v repertoáru nenávistníků Ukrajinci.

Někteří Romové a Romky, kteří se dnes a denně setkávají s pohrdáním, ústrky a napadáním, tak vycítili příležitost asimilovat se do majority skrze to, co od ní nepřetržitě sami pociťují – přes nenávist. A to poukazováním na společného (uměle vytvořeného) nepřítele, kterým jsou dnes pro nacionalisty a konspirační věřící právě Ukrajinci. Mohou tak pociťit svých pět minut falešné hrdosti, když společně s obchodníky s nenávistí mohou nadávat na migranty z Ukrajiny. A to všechno až do doby, kdy dle principu kolektivní viny, která je s tímto scestným myšlením spojena, budou zas za nepřítele šmahem označeni všichni Romové a Romky.

Je ale potěšující, že někteří si tento paradox uvědomují a odmítají přijmout zjednodušující pohled kolektivní viny, který není ničím jiným než nejzářnějším vyjádřením rassistického myšlení. A tak jsme mohli vidět i Romy a Romky, jak společně stojí s Ukrajinci a Ukrajinkami a projevují si **vzájemnou solidaritu založenou mj. na sdílené zkušenosti s projevy diskriminace.** A přesně tímhle se od sebe lidi liší, ne nějakou státní příslušností nebo barvou pleti.